

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Stanisław
Nazwisko: Dyrzcz
Miejsce urodzenia: Juszczyn
Data urodzenia: 15-09-1930
Imię ojca: Michał
Imię matki: Wiktoria
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Stanisław Dyrzcz wstąpił do organizacji „Wolność i Solidarność” (WiS), dowodzonej przez Stanisława Salę w lipcu 1948 roku i brał w niej aktywny udział. Zatrzymany 24.12.1948 przez PUBP w Wadowicach. Akt oskarżenia został sporządzony 31.01.1949 w PUBP w Wadowicach. Został oskarżony z art. 14 par. 1 Dekretu z 13.06.1946 w związku z art. 259 KK, tj. o przynależność do organizacji WiS i udział w jednej akcji. Sprawa została przekazana do Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie. Akta złożono 14.11.1949 w Archiwum Wydz. II WUBP w Krakowie pod dawną sygn. 4324/I. Przerejestrowano 25.10.1968 do nr 1354/III.	Akta o sygn. IPN Kr 07/1251 t. 1-4 (1354/III).	
Akta sprawy w WPR w Krakowie. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Dyrzcza wydał prokurator WPR w Krakowie mgr Jerzy Pauli. Akt oskarżenia został przesłany do WPR w Krakowie 18.03.1949, zatwierdzony przez podprokuratora WPR w Krakowie kpt. Edwarda Jaśko i przekazany do WSR w Krakowie.	Akta o sygn. IPN Kr 111/1633 (Pr 2337/48).	

Śledztwo Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie i sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie. Akt oskarżenia został przesłany do WPR w Krakowie 18.03.1949, zatwierdzony przez podprokuratora WPR w Krakowie kpt. Edwarda Jaśko i przekazany do WSR w Krakowie. Rozprawa Główna w trybie doraźnym odbyła się 04-05.04.1949 przed WSR w Krakowie, który orzekał w składzie: przewodniczący - kpt. Ludwik Kiełtyka oraz ławnicy - kpr. Józef Tolstyko i kpr. Józef Wyciszkievicz. Wyrokiem z 06.04.1949 Stanisław Dyrzcz został skazany na 5 lat więzienia. Od wyroku obrońca Dyracza dr Stanisław Beck wniósł skargę rewizyjną, która postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z 08.06.1949 została pozostawiona bez uwzględnienia. Osadzony w Więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie. Na podstawie amnestii, postanowieniem WPR w Krakowie z 12.02.1953 kara Stanisława Dyracza została zmniejszona o 1/3, tj. do 3 lat i 4 miesięcy więzienia. Nakazano niezwłoczne zwolnienie Dyracza w związku z upływem kary. Zwolniony 27.03.1953.

Akta o sygn. IPN Kr 110/4238 t. 1-4 (Pr 2337/48; Sr 607/50).

Sprawa Rozpracowania Obiektowego krypt. "Akademia" nr 2925/III/49 założona przez PUBP w Wadowicach w 1949 roku w celu rozpracowania środowiska b. żołnierzy AK z terenu powiatu Wadowice. Stanisław Dyrzcz występuje w materiałach jako żołnierz Armii Krajowej w czasie II wojny światowej, a po jej zakończeniu żołnierz organizacji niepodległościowej „Huragana”.

Akta o sygn. IPN Kr 075/166 (850/OB).

Charakterystyka nr 139 dot. niepodległościowego oddziału Stanisława Sali, ps. „Chojnicki Janusz”, „Szmidt”. Jako uczeń 4 klasy gimnazjum w Osielcu, a zarazem harcerz, zorganizował on początkowo grupę ZHP, tzw. Zastęp Zastępowych, o nazwie „Leśni Ludzie”, w której z inspiracji nauczyciela tego gimnazjum, zorganizował „kącik polityczny”. W skład tej grupy wchodził młodzi chłopcy - uczniowie tegoż gimnazjum. W marcu 1947 grupa zmieniła nazwę na: „Podhalańska Grupa Operacyjna Podziemnego Wojska Polskiego Oddział Józefa Piłsudskiego”. Komendantem organizacji został Stanisław Sala, a jego zastępcą Adam Sasuła ps. „Czarny Leszek”. Organizacja liczyła wówczas 8 osób (przez cały okres istnienia 16). W marcu 1948 organizacja ponownie zmieniła nazwę na „Wolność i Sprawiedliwość”. W kwietniu 1948 Sala został aresztowany, jednak udało mu się zbiec z posterunku MO w Makowie Podhalańskim. Po ucieczce zaczął się ukrywać, jednocześnie zorganizował WiS w nowym składzie. Terenem jej działania były powiaty: myślenicki i wadowicki, a także Żąbkowice Śląskie i powiat chrzanowski. Najbardziej spektakularną akcją oddziału była likwidacja funkcjonariusza MO ppor. Mariana Kurdziela 21.08.1948. W marcu 1948 PUBP w Myślenicach wszczął wobec grupy Sali rozpracowanie operacyjne krypt. „Kominiarze”, w którym wykorzystano 3 informatorów o ps.: „Lew”, „Wrona” i „Poprawny”. Ponadto PUBP w Myślenicach i w Wadowicach przeprowadziły przez kilka miesięcy kilkanaście akcji pościgowych. Oddział został rozbity w grudniu 1948. Aresztowano w sumie 15 członków WiS oraz 40 współpracowników, którzy otrzymali wysokie wyroki, z karą śmierci włącznie. Akta zawierają kwestionariusz osobowy Stanisława Dyracza, który występuje jako żołnierz tej organizacji od lipca do grudnia 1948, biorący udział w jednej akcji, aresztowany 20.12.1948 i skazany wyrokiem WSR w Krakowie z 06.04.1949 na 5 lat więzienia.

Akta o sygn. IPN Kr 074/138 (139/X).